Halk Edebiyatı - 1

1. I

Bu yolun inişi, yokuşu eğri
Sellerin dağlardan akışı eğri
Bu eğri yollara alışanların
Yerişi, duruşu, her işi eğri

II

Dosttan yana kanat bulup uçalım
Ak u karaya bakmayıp geçelim
Hızır gibi âb-ı hayat içelim
Gel gönül dost illerine gidelim

Aşağıdakilerden hangisi, numaralanmış dörtlüklerin ortak özelliklerinden biri değildir?

A) Yarım kafiyeye yer verilmesi
B) Tezat sanatına başvurulması
C) Yalın bir söyleyişe sahip olması
D) Sözcük düzeyinde redif kullanılması
E) Hece ölçüsüyle söylenmesi

2. Hocam âşık olanlarun işi âhıla zâr olur
Hasretinden ol maşûkun gözi yaşı bınar olur
Düni güni kılur zâri yani görmek diler yâri
İşitmezler bu haberi ışksuzlar bî-haber olur

(âhıla zâr: inleme, maşûk: sevgili, düni güni: gece gündüz, bî-haber: habersiz)

Bu dizelerde,

I. Teşbih
II. Tezat
III. Teşhis
IV. İstiare

söz sanatlarından hangileri vardır?

A) Yalnız I. B) Yalnız IV. C) I ve II. D) II ve III. E) III ve IV.

3. BASAT – Sevgisizlik bir insana her şeyi yaptırır.

MENEVŞE – Oğuz halkı Tepegöz'ü sevmeseydi ortak eder miydi ekmeğine aşına?

BASAT – Bu öyle bir sevgi değil Menevşe'm.

Bu parça aşağıdaki anlatılardan hangisinin tiyatro uyarlamasıdır?

A) Kerem ile Aslı
B) Dolabnâme
C) Battal Gazi Destanı
D) Dede Korkut Hikâyeleri
E) Köroğlu Destanı

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

4. Âşık tarzı halk edebiyatı ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Kendisine veya bir başkasına ait şiirleri saz eşliğinde yorumlayan ya da halk hikâyeleri anlatan âşıklarca oluşturulmuş bir edebî koldur.
B) Bazı âşıklar şiir tekniği bakımından serbest şiire yönelmişlerse de asıl meyilleri hece vezninedir.
C) Âşıklar sanatlarını daha çok köyler ve kasabalar ile göçebe ya da yarı göçebe topluluklarda icra etmişlerse de şehirlerdeki kahvehanelerde, konaklarda, tekkelerde ya da panayırlarda da hünerlerini gösterme imkânı bulmuşlardır.
D) Âşıklık geleneği Osmanlı'da sınırlı sayıda insana ulaşabilen resmî eğitim ve öğretimin âşık fasılları ve hikâye anlatıcıları aracılığı ile kalabalık kitlelere ulaşmasında etkin bir rol oynamıştır.
E) Âşık edebiyatı sözlü ve yazılı olmak üzere iki kaynağa dayanmaktadır. Sözlü kaynaklar daha çok âşıkların hafızasıdır. Yazılı kaynaklar ise cönk adı verilen antolojik defterlerdir.

5. Bağ bana
Bahçe sana bağ bana
Değme zincir kâr etmez
Zülfün teli bağ bana

Bu dörtlük aşağıdaki mani türlerinden hangisini örneklemektedir?

A) Düz (tam) mani
B) Kesik (cinaslı) mani
C) Yedekli (artık) mani
D) Deyiş
E) Katar mani

6. I. Dinî-tasavvufi Türk edebiyatında sanat yapmaktan çok dikkat çekmek, haberdar etmek, yönlendirmek ön planda tutulduğu için ölçü ve kafiye konusunda diğer halk edebiyatı alanlarına nazaran daha serbest hareket edilmiş, bu nedenle ölçü ve uyaklarda türlü aksaklıklar görülmüştür.

II. Dinî-tasavvufi Türk edebiyatı nazım türlerinden ilahi, farklı tarikatlarda satranç, divani, vezn-i aher gibi isimler almıştır.

III. Dinî-tasavvufi Türk edebiyatında mecazi ve sembolik anlatıma çokça başvurulmuştur. Örneğin şarap ile ilahi aşk, saki ile şeyh, meyhane ile tekke, sevgili ile Allah kastedilebilir.

IV. Mutasavvıfların belli tasavvufi mertebelerin esrarını anlattığı, alegorilerle örülü olan şathiyeler ilk bakışta manasız gibi görünen ancak tasavvuf felsefesine hâkim bir gözle ve derinlemesine bakıldığında gerçek iletisi anlaşılan bir şiir türüdür.

V. Dinî-tasavvufi Türk edebiyatı; kullanılan vezin, nazım şekilleri, dil özellikleri ve içerikleri itibarıyla halk edebiyatı ve Destan Dönemi Türk Edebiyatı'nın kesişim noktalarından biridir.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlışı vardır?

A) I ve II.
B) I ve IV.
C) II ve V.
D) III ve IV.
E) III ve V.

7. XV. yüzyılda yaşamış önde gelen Halveti şeyhlerinden biri olan - - - - mutasavvıf bir şairdir. Kaynaklar ilmî ve tasavvufi yönden bilinen bir aile içinde yetiştiği ve iyi bir medrese tahsili gördüğünü, Halvetiyye tarikatı pirlerinden Seyyid Yahya-yı Şirvani'ye bağlanıp seyr ü sülukunu tamamlayınca Anadolu'da irşatla görevlendirildiğini bildirmektedir. Eski Anadolu Türkçesi ve Azeri Türkçesi özelliklerinin bir arada bulunduğu şiirlerinde açık, nükteli, didaktik ve samimi bir üslup hâkimdir. Divanı dışında Çobanname, Miskinlikname, Neyname ve Kalemname adlı mesnevileri de kaleme almıştır.

Bu parçadaki boşluğa getirilmesi gereken mutasavvıf şair aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dede Ömer Ruşeni
B) Elvan-ı Şirazi
C) Eşrefoğlu Rumi
D) Sakıb Dede
E) Hacı Bayram-ı Veli

8. Ağam İstanbul'u mesken mi tuttun
Gördün güzelleri beni unuttun
Sılaya dönmeye yemin mi ettin
Gayrı dayanacak özüm kalmadı

Bu dörtlükle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Tam kafiyelidir.
B) Sade bir Türkçe ile söylenmiştir.
C) Bir türküden alınmıştır.
D) İstifham sanatına başvurulmuştur.
E) 11'li hece ölçüsüyle söylenmiştir.

9. XVII. yüzyılda yaşadığı tahmin edilen şair, Ahmet adlı bir âşığın oğludur. Karakoyunlu muhitinde yetişmiştir. Şiirleri koşma, semai ve az sayıda destandan oluşmaktadır. Şiirlerinin pek çoğunda maddi aşkı dile getirmiştir. Yaşadığı bir macera etrafında meydana gelen halk hikâyesinin diğer kahramanı Selvihan'dır.

Bu parçada sözü edilen halk şairi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ercişli Emrah
B) Dadaloğlu
C) Seyrani
D) Dertli
E) Âşık Ömer

10. XIII. yüzyılın ikinci yarısı ile XIV. yüzyılın başlarında yaşamış olan mutasavvıf bir şairdir. Doğumu, ölümü, doğum yeri gibi hususlarda kesin bir bilgi yoktur. Şiirleri ilk bakışta kolay yazılmış gibi görünmekle beraber dikkatle incelendiğinde belirli bir anlam derinliğine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Bu parçada sözü edilen kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hacı Bektaş-ı Veli
B) Mevlâna
C) Sultan Veled
D) Pir Sultan Abdal
E) Yunus Emre

